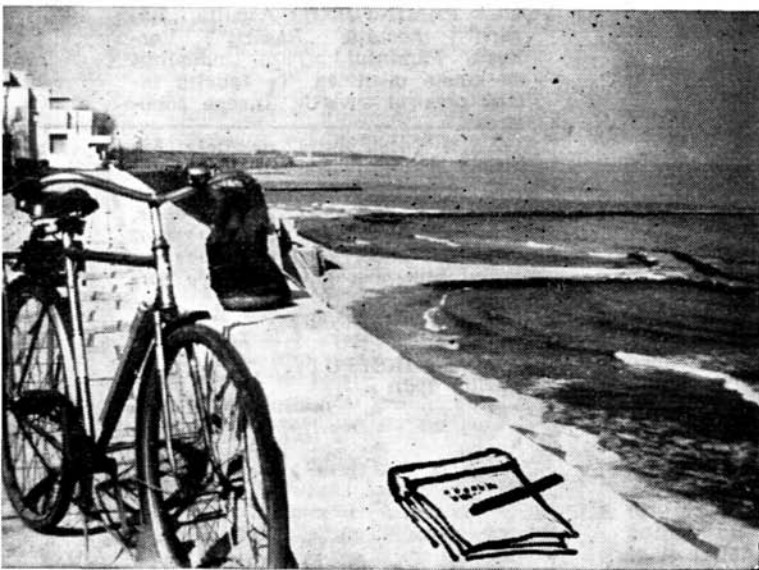

fișe

de teren

DIN CARNETUL DE NOTIȚE
AL REGIZORULUI

Repetiții generale la Puterea întunericului. Tensiune. Premieră, bineînțeles cu emoții. Public festiv. Pe cât se pare, succes. Al doilea spectacol urma să aducă o firească liniștire. Dimpotrivă. A fost dramatic, ca un meci de box. Deși actorii au pornit actul I foarte conștiincios, publicul din seara respectivă a reacționat derutant, rizind la pasaje grave. Agitație pe scenă și în cabine. Nervi. Tot teatrul zbîrniia asemenea unui stup lovit. A doua zi, ședință: ce să facem? Sim-

team că îmi pocnește capul. Încă trei zile de repetiții suplimentare. Un al treilea spectacol — în sfârșit, publicul s-a comportat așa cum cerea piesa.

Atunci am respirat ușurat și am dormit 14 ore în șir. A doua zi, am descoperit că trecuse iarna...

Mi-am pus la punct bicicleta. În zorii zilei următoare, m-am dus cu ea la gară. Aveam la mine un aparat fotografic și câteva schimburi îngheșuite într-un sac de sport. Haină de vînt, o sută de lei și citeva scule.

Primul tren pleca spre Constanța. Perfect: am să plec acolo. Mi-am luat

bilet, am făcut formele pentru bicicletă și m-am suit în primul vagon. În vagon era cald, o toropeală ador-mitoare, joantele se succedau ritmic sub roți, plăcut, monoton. În tren, la frizer și la spectacolele romanțioa-se, îmi vine întotdeauna să dorm! Am adormit. M-au trezit huriiturile podului de peste brațul Borcea. Se făcuse ziuă. Peste baltă pluteau aburi groși din care se desfaceau sălcii și ape. Cu aripi mari, păsări triste dă-deau la o parte pictele, vislind lin-ded spre vaguri cenușii.

Atunci abia mi-am dat seama ce bine am făcut că am plecat: la ca-pătul a patru luni de încordare, voi fi singur prin singurătăți, nu voi cu-noaște pe nimeni, nimeni nu mă va tulbura. Voi colinda litoralul pustiu, voi absorbi soare și miresme saline, voi face sute de kilometri cu bicle-ta, voi adormi cu o oboseală simplă, musculară — fără obsesia evoluției lui Nikita și a ritmului actului III. Voi privi marea, blocurile noi și ră-mășilele antichității. De asemenea, mă bucuram că voi vedea și ceva ce nu văzusem încă: Marele Mozaic de curînd descoperit la Constanța.

Am ajuns la Cernavodă. Pe apa murdărar alunecau, docile, șlepuri. Fu-mul fabricii de ciment atârna leș în văzduhul coclit. Sub olane prăfui-te, în casele mici, albe, din piatră po-roasă, țigul părea că dormitează la soare. Nu știu ce mi-a venit că m-am dat jos din tren. M-am dus la vago-nul de mesagerii și am cerut bicle-ta. „—Bine, dar drumul e plătit pînă la Constanța. — Nu-i nimic.“ Am coborît-o, i-am controlat cau-ciucurile mi-am pus sacul la port-bagaj și am pornit-o spre Constanța.

Vîntul mă înnebunește: cînd mă duce din spate, cu viteza unui acce-lerat, cînd mă bate din față, mai-mai să mă dea jos de pe bicicletă. Dru-mul merge mai greu decît mă aștep-tam. O să mă prindă noaptea pe drum, și n-am far la bicicletă, dar am să mă descurc. O să cutureier prin sate, poate am noroc și o să găsesc vreo lanternă, să pot merge și noaptea.

Găsesc lanternă, chiar la primul ma-gazin sătesc. O cumpăr. Dacă voiam să-mi cumpăr scuter, puteam să-mi cumpăr și scuter: a avea. Chiar în vi-trină, printre cele șase sortimente de aparate de radio.

— Colectivist! Noștri-s pretențioși, îmi spune vinzătoarea.

Cîteva date culese din gospodăria agricolă de la Stupina, comuna Crucea, raionul Hirșova:

Suprafața arabilă: 2.400 ha. Fon-dul de bază la înființare: 23.000 lei. Astăzi, peste 5 milioane. Anul trecut, an mediocru, producția medie pe co-lectivă: 3714 kg boabe porumb la ha; pe unele tarlale s-au obținut și 7.000—8.000. S-au livrat statului, în 1960, cantități de porumb de trei ori mai mari decît cele contractate.

Pentru ziua-muncă, colectivității au primit numai porumb cîte 5 kg, fără a mai pune la socoteală celelalte pro-duse și banii. Și cînd te gîndești că unii au avut, cu familia, cîte 1.000 zile-muncă pe an!

Anexe foarte rentabile. Cea zooteh-nică — nucleu de oi merinos, repro-ducție cu ajutorul montei artificiale. Se obțin fătări duble, trei miei la doi ani, injectindu-se oilor gravide ser de iapă gestantă. La puierniță, se intro-duc becuri cu infraroșii: puii și bo-bocii cresc mai repede.

Anexă viticolă: 47 ha.

„— Pînă'n 62, vrem să atingem su-prafața planificată pentru 1975, să păcălim și noi timpul cu 13—14 ani“ — îmi spune președintele Boncea Mihai, membru de partid, decorat cu Medalia Muncii.

La Stupina, toți au radio, mobilă nouă și, mai toți, biciclete. Anul a-cesta, în februarie, au dat 120.000 lei să se electrifice toată comuna și vor ridica încă două săli de clasă și un nou cîmin cultural — cel de-acum a devenit neîncăpător. Materialele — procurate prin contribuție obștească,

manopera — muncă voluntară. „N-a-vem nevoie de credit de la stat. Sta-tul are socotelele lui, de ce să-l îm-povăram? De ce să-i cerem, dacă avem?“

În sat se joacă fotbal, ping-pong, handbal, oină. Nu mai vezi opinci în Dobrogea, „opinci găsiți doar la că-

minul cultural, în pleșe; pînă și ciobanii care-s la oi au cizme de cauciuc". Toți colectivștii mănîncă pîine albă, mămăliga e o delicată, se mănîncă doar duminica cu brînză, sau cu sarmale. Semănătorile cu cai sînt de mult date la I.C.M. Totul se bazează pe mecanizarea cea mai modernă, pe arătura mai adîncă de 30 cm., pe îngrășăminte.

Procesul de producție agricolă a devenit foarte tehnic și, ceea ce este important, este că totul se bazează pe o mare știință a planificării. Toți știu ce au de făcut — pe brigăzi, pe echipe, pe familii, pe individ; „să faci totul la timp, să-i dai pămîntului tot ceea ce-i este necesar, să obții de la el tot ceea ce-ți trebuie”, asta este marea taină a lucrurilor. Știința planificării individuale, sentimentul de răspundere personală aveam să le întîlnesc, peste cîteva zile, și la muncitorii pe care i-am cunoscut. Mi se pare o trăsătură de bază a unor oameni care pînă acum șaisprezece ani trăiau la întîmplare, fără să poată descifra nimic înainte.

După cum nu poți să-ți închipui o umbră fără un obiect care s-o determine, așa nu poți să-ți închipui Eforia fără freamătul colorat al zilelor de vară. Și totuși, există și o asemenea Eforie. Am văzut-o la începutul lui martie. Îți face o impresie absolut unică, să contempli pe o zi cu soare plaja pustie cît vezi cu ochii. Doar etichetele palmate ale pescărușilor se inserau, ici și colo, pe nisipul jilav. Vilele și sculpeau în soare cristalele de terasit, obloanele își detașau vopselele jucăușe, totul era îngrijit și părea nou-nouț, ca scos din cutie,

pregătit pentru cineva anume, dar pe acest „cineva” nu-l vedeai. Hectare întregi de oraș ultramodern, în încremenire. Totul exprima mîna omului, dar nici un om... Era exact ca în dorințele mele inițiale de singurătate — și totuși nu-mi tîhnea. Și atunci, am pornit-o către o anu-

mită parte a stațiunii, de unde răzbătea larmă de om.

Acolo, în miezul Eforiei, pulsa o inimă din oameni, schele, plastic, cărămidă, sticlă și metal: un șantier de construcții. Am avut o răscolire, și întremătoare, și tristă: și eu am fost tehnician de construcții, înainte de a intra în Institutul de teatru. M-am apropiat, am dat cu bucurie capul pe spate, să număr etajele viitoare clădiri a Poștei, am văzut oamenii cățărăți pe cer, la buza ultimului etaj, și mi-am umplut urechile de bîzîitul inform al camioanelor și macaralelor, al scripeților și al vocii omenești.

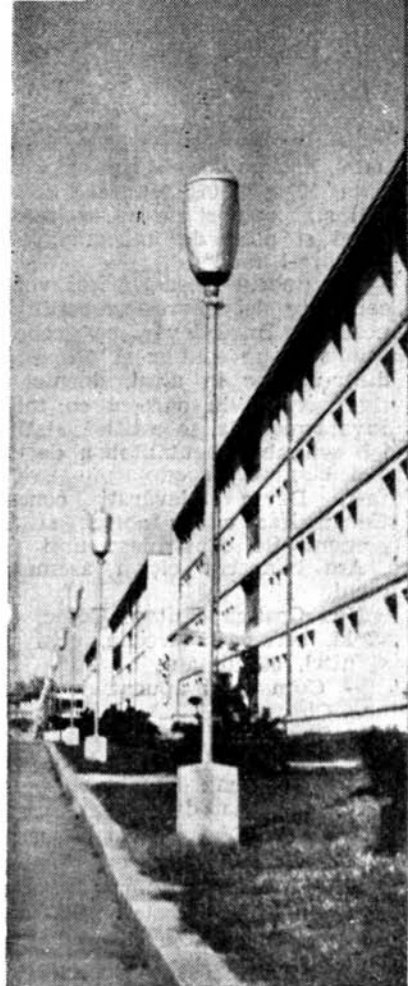
Și, ca altădată, m-am suit cu un pas sprinten pe schele.

Așa a început reîntîlnirea mea cu oamenii de pe șantier, de pe șantierele litoralului dobrogean. Din multitudinea de oameni acolo cunoscuți, aleg doar cîteva.

Inginerul Cornel Poenaru. Îmi spune, ușor visător: „Toți cei pe care-i vedeți sînt niște pasionați ai șantierului. Altădată, erau țărani. Acuma și-au pierdut conștiința «țărănească»... Nu s-ar întoarce acasă, pentru nimic în lume. Au îndrăgit meseria lor, ridicarea clădirilor. Doar uneori, cînd trec pe lîngă noi mașinile agricole, de la S.M.T.-ul din Tekirghiol, oamenii se mai opresc cu mistria în mînă și rămîn pe gînduri amintindu-și de locurile de baștină. Sau, alteori, primăvara și toamna, cînd se schimbă aerul, au neliniști; își aduc aminte de muncile cîmpului și tînjesc. Îi simt cînd sînt neliniștiți, mai cu seamă cînd păsările călătoare vin sau pleacă peste mare. Atunci sînt toți nostalgici. Și trebuie să știi cum să-i iei. Dar de întors, nu s-ar întoarce. În general, cu fiecare trebuie să te porți altfel. Pe unii trebuie să-i iei cu: «nene Ionică, hai s-o facem și p-asta». Pe alții, trebuie să-i iei mai din scurt, altfel nu te descurci. Toți sînt însă oameni detreabă. Și iubesc șantierul ca pe o femeie pentru care ai o mare patimă. Toți acești oameni își iubesc meseria nouă în care s-au calificat și sînt în stare să-și dea pînă și ultima fărîmă de vlagă, pentru ca să iasă bine și la timp construcțiile. În general, cei care vin aici, la început se gîndesc să stea doar temporar și apoi să se întoarcă la țară. Nici unul însă nu se mai întoarce, chiar dacă păstrează o legătură strînsă cu familia lui. Aici aflăm mai multe categorii

de oameni: unii se mulțumesc să mănânce doar la cantină, fumează țigări ieftine, altfel nu cheltuiesc nici un ban și îi trimit pe toți acasă. Alții trimit acasă cam cât cred necesar, restul își păstrează pentru ei. În cea de a treia categorie intră cei care nici nu trimit bani acasă, nici nu-i păstrează: îi fac praf pe măsură ce-i câștigă. Cea de a patra categorie este a celor care se îmbracă — «duminica vrem să părem ca studenții» — sau își cumpără biciclete și, după cum vedeți, motoare sau motocicletă. În general, oamenii câștigă bine pe șantierele noastre. Sint mândri că muncesc pe șantierele care, după cum spun ei, reprezintă, pentru turiștii care vin vara, «fața țării». De asemenea, ei se bucură că lucrează la clădirile în care se vor odihni tovarășii de muncă din toate colțurile țării. În munca de șantier, fiecare dăruiește din el o bucată din inimă».

„Uitați-vă cum e munca pe șantierele noastre — îmi explică inginerul Cărăușu, șeful șantierului de la Eforie, un tânăr uscățiv, smolțit, cu capul ușor băgat între umeri, cu ochii aprinși de o flacără lăuntrică —, în anii noștri, se lucrează într-un ritm nou, caracterul sezonier al lucrărilor a dispărut. În perioada «bună» se tinde să se lucreze masiv, ca, odată cu venirea iernii, clădirea să se «închidă», să se lucreze atunci în interior. Se acoperă ferestrele, se folosesc butelii de aragaz și radianți și se lucrează în camere. Specificul nostru e acela că sezonul bun nu-l putem folosi în voie, vara nu lucrăm decât periferic, ca să nu tulburăm odihna oamenilor, să nu alterăm cu schele peisajul natural. Altădată, iarna era sezon mort, baza, vara era; acum, e greu să lucrezi vara, să arăți treburile de bucătărie ale șantierului oamenilor care vin la odihnă. Cum să le hurui la cap cu macaraua și camioanele? E drept că nouă ne e mai anevoie să lucrăm iarna și în anotimpurile proaste, dar avem și o satisfacție: în iulie, când vin oamenii, văd clădirile noi-nouțe și se miră: «Asta când a mai răsărit? Anul trecut era aici un maidan cu ciulini». La noi, termenele sînt cu adevărat «fatale», noi nu putem întîrzia. La 1 iunie — deschiderea sezonului — totul trebuie să fie gata. Chiar dacă întîrzie proiectele sau materialele, noi trebuie să prindem totul din urmă. La

„Data X trebuie să fie gata ceva, la data X e gata. Muncesc din inimă, toți sînt mîndri de ce le iese de sub mînă și plini de importanța lucrului pe care-l fac!“

Inginerul Poenaru îmi vorbise de cei care își pierd „conștiința țărănească“. Într-adevăr cei care rămîn statornici pe șantier și nu se perindă dintr-un loc în altul, dornici de ciștig ușor, devin oameni cu totul noi: învață meseria, se califică, cîștigă bine, își schimbă mentalitatea de nici nu mai cunoști că odată au fost ce au fost. Devin adevărați constructori. Construiesc case, fabrici, și totodată oameni. Se construiesc unii pe alții.

Am cunoscut cîțiva asemenea oameni.

Nea Costică Chițan. Cojoc, dinți de viplă, cercel în ureche, ochi mărunți și hîtri, 56 de ani.

— Cum te-ai apucat de construcții, nea Chițane?

— Să vedeți cum a fost. La gospodăria mea la țară, nu mai era mare lucru de făcut. Copiii crescuseră, se făcuseră prea deștepți și ei duceau toată casa. Nu-mi mai găseam locul. Și s-a întîmplat — era în urmă cu cîțiva ani — că tinerii din sat de la noi plecau pe șantiere: „— Hai mă, nea Chițane, hai cu noi să facem uzine și palate, au zis ei! — Hai mă, că merg! — Fii serios, nea Chițane, noi glumim! Cum o să vii prin străini la vîrsta matală?“ — mi-au răspuns. Uite că eu nu glumesc. Și am venit. Întîi am lucrat la Medgidia — ai văzut fabrica aia de ciment? E făcută de mine (lucru spus fără ifose, cu o mîndrie simplă, neorogantă, și bineînțeles fără să-și dea seama de proporția afirmației). Am lucrat întîi săpător, după aia m-am calificat.

— Cum?

— Bine. Prin minte. Omul vede și învață. Și-l mai învață și pe al din jur. Și cînd mă gîndesc că părinții mei au trăit ca niște cîrțițe, n-au văzut în viața lor orașe, nici măcar o dată. Eu acum — continuă nea Chițan — cunosc nu numai meseria mea, pot spune că știu toate muncile de pe șantier. Acum îi învăț și pe alții!

Și trebuie să vă spun că am mai adus lume aici: pe ginere-meu și trei nepoți. La noi în neam sînt toți deștepți, așa că toți au deprins meseria. Păcat însă că unul dintre nepoți, unul Tite (în acte îl cheamă Jianu Mihai), fiindcă muncește bine, prea a dat de bani și s-a făcut cam „bagabond“: de muncit muncește, e drept, dar banii nu-i mai trimite acasă. Și-a luat bicicletă și-și dă aere. Dar lasă că-l punem noi pe roate, cu tovarășii, că așa-i la noi. Una să știți de la mine: pe șantier mașina să fie bună. Că pe om îl facem noi bun.

— Și după ce s-o termina șantierul aici, ce ai de gînd să faci, nea Costică?

— Păi, cît timp o să mai pot munci, o să muncesc pe șantiere! Aș fi vrut să fac o școală de ingineri, să le scriu acasă scrisori semnate „inginer Chițan“, să-i fac praf pe ai mei. Dar nu cred că mă primește la 56 de ani, mai ales că nu prea stau eu bine nici cu școala primară! Măcar că, să știți, sînt isteț la minte, oltean, nu prea oltean prin naștere, dar oltean prin minte!

— Și nu ai de gînd să te întorci la țară?

— Ce să caut? Se cheamă că acum sînt constructor. Mă duc acolo doar vara, mă odihnesc printre ai mei și le mai înalț cîte o casă, după tehnica nouă. Pînă acum le-am făcut două; în vara asta fac și fetei ălei mici, să aibă și ea cuibul ei. Păcat că nu le pot dura chiar cum știu eu: de, dacă la noi la Vața n-am ce-mi trebuie, n-am materiale noi, nici măcar cărămidă cu aer STAS, ca să le pot face acolo o casă din plastică, beton și sticlă, așa cum îmi place mie acum, ca să zică ăia: mamă!

Acest fenomen de „desprindere“ de locul de obîrșie, destul de uimitor pentru ceea ce știam noi altădată despre țăranul legat de pămînt, este un fenomen des întîlnit pe actualele șantiere de construcție. Fotografia din pagina 30 prezintă patru asemenea oameni care, porniți de la țară, s-au calificat pe șantiere la locul de producție și au ajuns la un nivel de trai cu totul deosebit, căpătînd și o conștiință cu totul nouă. În fotografie îl

vedeți pe tovarășul Capră, înconjurat de cei trei frați Anton. Toți sînt dulgheri, toți au plecat de la țară. Frații Anton, împreună cu tatăl lor, au venit unul cîte unul de la Marighita, din regiunea Crișana. Au lucrat întîi la Medgidia, apoi la Năvodari, și acum au venit aici la Eforie. Sînt muncitori buni și cîștigă bine. Tatăl lor are motoretă, fratele cel mare, Ion, are motocicletă de 250 cmc, al doilea frate, Emil, are motocicletă de 175 cmc, și acum strîng bani la C.E.C. ca să-i cumpere și celui de al treilea frate, Aurel, o motocicletă de 125 cmc: ierarhia motocicletelor urmează pe cea familială. Capră e fiul unor otleni săraci, care și-au părăsit locul de naștere înainte de anii 1940, tatăl de lîngă Craiova, mama de lîngă Corabia. Au făcut foame pe locurile de baștină și au venit în Dobrogea. În 1940, s-au mutat la Schitu. Capră, în 1950, era muncitor necalificat la Sovrom VII. Apoi s-a calificat pe locul de producție, și din 1958 lucrează la construcțiile de la Vasile Roaită-Eforie. Are motoretă și de abia așteaptă să-și cumpere un „IJ”. Toți patru au nevestele departe de șantier, frații Anton le au la Medgidia, Capră la Schitu. La sfîrșitul săptămîinii se duc acasă, pe motorete sau motocicletele.

În clipa în care am vrut să le fac fotografia, Capră m-a întrerupt: „Ce diafragmă ați pus? 11 sau 8? Ce timp de expunere? 50 sau 100?”

Am rămas uimit, și cînd am început să discutăm despre DIN-urile rolfilmului, am constatat că se pricepe la fotografie; avea un aparat fotografic mult mai perfecționat decît al meu...

— Cine știe unde am să lucrez la vară, după ce vom termina șantierul ăsta — îmi spune Capră. Mă gîndesc însă că într-o sîmbătă seară, ducîndu-mă acasă la nevastă, la Schitu, am să mă opresc cu motocicleta chiar aici unde sîntem acum. Atunci construcția va fi gata, restaurant grozav și plin de lume. Toți bine îmbrăcați, puși la punct, de!... ca în concediu. Eu o să fiu ca omul după lucru, ca omul după drum. Am să cer o bere, și poate unii o să se întoarcă și o să zică: „Mă, ce caută ăsta aici?” Dar eu n-am să mă simt rău, pentru hainele mele, dimpotrivă, am să tac cu o mulțumire a mea ascunsă: eu o să mă

simt mai bine decît toți cei care vor sta veseli la mese, fiindcă știu de pe acum că bucuria lor se va datora tovarășilor mei și mie. Și eu am să văd clădirea altfel decît cei de la mese: fiecare o s-o vadă așa cum va arăta atunci, dar eu am s-o văd și în timp, și pe dinăuntru, eu știu cum arăta la trei zile, și la 30, și la trei luni după prima săpătură! Acolo unde toți ceilalți o să vadă numai ornamentația peretelui, eu am să-i văd miezul, de la fierul beton pînă la fiecare cărămidă, și o să știu că acolo a fost zidită munca mea și a altora. Și poate, la plecare, am să-i dau ospăturului cu mult mai mult decît se aștepta de la un om îmbrăcat ca mine. Și numai eu am să știu de ce i-am dat!

Iar, pe de altă parte, dacă am să găsesc oameni beți, scandalagii, acolo unde noi am muncit iarna, pe vînt și pe ger, de ne îngheța mina și răsuflarea — mare lucru dacă n-o să-mi vină să-i apuc de guler și să-i dau afară!

La Mamaia:

— Hasinger Ion.

— D-ta ești secretarul organizației de secție U.T.M., pe cît mi s-a spus.

— Da. Și am dosarul în discuție să devin candidat de partid. Sînt tîmplar. Aici în șantierul de la Mamaia.

— Hasingher se scrie cu h înainte de e sau fără? Nu e un nume nemțesc?

— Ba da. Se scrie cu h; fără h, cum vreți.

— Ești ardelean? Nu te arată vorba.

— Moldovean. Din comuna Codăiești, raionul Vaslui. Bunițul a fost neamț. A rămas aici în țară în 1916. Johann îi zicea. I-a plăcut mai mult aici.

— Și cum s-a descurcat?

— S-a descurcat. A învățat limba și s-a făcut mecanic la un boier. Unu' Belu. Avea moșii în Vaslui, la Țibă-

nești și la Tonacu. Acolo a copilarit și taică-meu, la conac, și noi la fel. (După o clipă de tăcere.)

Cît eram copil, munceam doar pentru mâncare și o zdreanță-două, care nu le trebuiau boierilor. Doar cei mari primeau o leafă, și asta nu ne ajungea de multe ori nici măcar pentru chirie. Cum nu plăteam chiria, venea ala la care stăteam, unu' Miron Constantin, circiumar, omul dracului, și ne lua ușa de la casă, de sufla vîntul iarna mai-mai să înghețăm. Am avut o copilarie destul de grea, cu secetă și război. După aceea, lucrurile s-au îndreptat. Am făcut armata pe aci, pe litoral, și mi-a plăcut locul. M-am stabilit aici, la construcții. Ce să mă mai întorc acasă? Am intrat ca muncitor necalificat, tovarășii au fost mulțumiți de mine, am fost chemat împreună cu secretarul U.T.M., de atunci, la șantierul unde lucram, și am fost ajutat să mă calific ca tîmplar. Am intrat în atelierul de tîmplărie și peste un an am dat examen și m-am calificat: categoria a IV-a.

— Și ce vrei să faci mai departe?

— Am să lucrez la șantierul ăsta pînă ce s-o termina lucrarea, și după aceea am să plec la altul. Așa e viața de construcții, unde se construiește, trebuie să fii prezent!

Au trecut zile și am cunoscut oameni. Nu m-am bucurat de singurătăți, și e bine așa. Oamenii m-au antrenat mai mult decît orice peisaj. În gara nouă, cînd să-mi iau bilet de întorcere, am încremenit: plecam din Constanța și nu văzusem tocmai ținta călătoriei mele: Marele Mozaic. Trebuia neapărat să-l văd. M-am uitat în

„Mersul trenurilor“, am văzut că mai am un accelerat peste două ore, și am întrebat pe primul cetățean din cale:

— Nu cumva știți unde e Marele Mozaic descoperit în 1959/60?

Mi-a răspuns:

— Cum să nu? Toată lumea știe: e în spatele Sfatului.

Peste 20 de minute eram acolo. În fața unui gard nou, o tăbliță anunța „Marele Edificiu cu Mozaic“. Sun. Apare portarul. Îi spun ce doresc, și el îmi arată dezamăgirea:

— Mozaicul e în baraca asta mare, făcută anume. Deocamdată e acoperit cu nisip și covoare de rogojină, să-l protejeze. Nu-l puteți vedea. Păcat, e tare frumos, ca un vas vechi din bucățele roșii, albe, verde-închis, cărămizii și gălbui, și are peste 1000 mp.

— Și cum a fost descoperit?

— Săpîndu-se temeliiile unui bloc nou.

— Și acum ce se întîmplă? Nu se mai construiește blocul?

— Ba, cum să nu, se construiește. Dar, pe deasupra, după un plan nou, ca să nu se știrbească nici măcar o pietricică din Mozaic. Mozaicul va rămîne la subsol, ca un hol de 2000 de ani, ca fundamentul unei clădiri noi.

Bloc nou, înalt și superb, avînd la bază edificiul milenar — splendid sens al anilor noștri!

Am plecat îndărăt. Aproape de fosta gară, pe strada Traian, două clădiri alăturate: sediul comitetului regional de partid și Institutul de proiectare a noilor construcții. Și aici se poate descifra un sens.

Cînd am trecut din nou cu trenul podul de la Cernavodă, bătea vîntul.

Dunărea se încrețise toată, de la nord spre sud, de parcă ar fi curs în sens invers, răsucită spre obârșie. Fumul fabricii de ciment se înșuruba pieziș. Acum citeva zile, aci mă dădusem jos din tren. Cîte văzusem de atunci !

Se însera. Peste baltă pluteau aburi groși din care se desfăceau sălcii și ape. Cu aripi mari, păsări triste dădeau la o parte pictele, vislind lînced spre vaguri cenușii.

De-abia acum mi-am dat seama ce bine făcusem că plecasem încoace : de-a lungul a patru zile de întemare, am fost mereu în mijlocul oamenilor, am cunoscut *Oamenii*. Totul m-a tulburat.

Și deodată am avut o revelație : e drept că nu văzusem Marele Mozaic, ținta călătoriei mele, dar în realitate, văzusem Marele Mozaic : nu cel vechi, încremenit, din piatră, ci marele, uriașul, și noul, și dinamicul, și cel mai de preț mozaic al Dobrogei : *Oamenii* !

Mihai Dimiu

Post-scriptum

Nu, categoric, Dobrogea nu este aceea pe care o cunoaștem noi în zilele de concediu ; viața ei nouă este

mult mai complexă și mai fierbinte. Ca și a țării întregi. Mă întreb adesea, de ce dramaturgii noștri nu îmbrățișează mai larg și mai adînc aspectele de viață pe care le cuprinde lumea aceasta dinamică, tonică, răscolitoare — a constructorilor...

La Eforie sau la Mamaia, cînd stăteam de vorbă cu cei de acolo, cînd vedeam grupurile de țărani cu priviri neîncrezătoare și aerul lor rural, grupuri abia sosite pe șantiere, și cînd îi întâlneam apoi în forma lor evoluată, de muncitori calificați, ca cei pe care i-am pomenit mai sus, mă gîndeam desigur la un viitor spectacol ! La început, tinerii vin pe șantier fără o conștiință precisă, atrași de mirajul litoralului, visează să aibă bicicletă sau să învețe șoferitul. Peste un an sau doi, evoluează de nu-i mai cunoști. Se mîndresc cu titlul de constructor. Un capitol aparte îl constituie inginerii, îndrăgostiți de șantier, acei oameni care renunță la viața comodă a orașelor, la tihna biroului, numai și numai din dorința de dăruire, de zidire a ceea ce au mai bun din ei în zidurile noilor uzine, ale noilor case.

Noi, cei din teatre, avem încredere în dramaturgii noștri și le așteptăm piesele și noii eroi : constructorii socialismului.

